

Sygn. akt II CSK 300/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Dariusz Dończyk
SSA Monika Koba

w sprawie z powództwa A. M.
przeciwko PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Spółce Akcyjnej
z udziałem interwenientów ubocznych po stronie powodowej: /.../
o stwierdzenie nieważności uchwały,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 lutego 2013r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 20 grudnia 2011 r.,

- 1) oddala skargę kasacyjną;**
- 2) zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda oraz solidarnie na rzecz interwenientów ubocznych kwoty 3600 zł (słownie: trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały w ten sposób, że stwierdził w części nieważność uchwały nr 22 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki PGE /.../ z dnia 26

czerwca 2010 r., tj. w zakresie § 2 tej uchwały, a więc w części dotyczącej ustalenia dnia dywidendy. Ustalił, że porządek obrad Walnego Zgromadzenia nie przewidywał podjęcia uchwały w sprawie przesunięcia dnia dywidendy, wobec czego powód mógł zasadnie zakładać, że ustalenie kręgu uprawnionych do dywidendy nastąpi wg. zasady określonej w art. 348 § 2 zd. pierwsze k.s.h. Nadto Sąd ten uznał, że uchybienie przepisom art. 402 § 2 k.s.h. i art. 404 k.s.h. jest naruszeniem proceduralnych regulacji ustawowych, które zawsze jest doniosłe z punktu widzenia treści podjętej uchwały. Za dopuszczalne z mocy art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 2 zd. 1 k.s.h. uznał ten Sąd zaskarżenie uchwały jedynie w części poświęconej ustaleniu dnia dywidendy.

Apelację strony pozwanej oddalił Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 20 grudnia 2011 r. Uznał możliwość stwierdzenia nieważności tylko części uchwały na podstawie art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. wówczas, gdy kwestionowany fragment uchwały ma charakter autonomiczny i nie jest nierozzerwalnie powiązany treściowo z pozostałymi postanowieniami uchwały.

W ocenie Sądu odwoławczego, przesunięcie dnia dywidendy dokonane w uchwale o podziale zysku miało charakter autonomiczny, ponieważ brak uchwały w tym zakresie skutkowałby ustaleniem listy uprawnionych do dywidendy na dzień powzięcia uchwały o podziale zysku. Dokonanie podziału zysku i przesunięcia dnia dywidendy uznał Sąd odwoławczy za dwie odrębne sprawy, będące przedmiotem odrębnych uchwał o autonomicznym charakterze.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak jest racjonalnych przesłanek do przyjęcia, że bez przesunięcia dnia dywidendy uchwała o podziale zysku w ogóle nie zostałaby podjęta, a strona pozwana nie wykazała swego zamiaru rezygnacji z dywidendy i z przeznaczenia zysku wyłącznie na kapitał zapasowy i rezerwowy.

Następnie Sąd Apelacyjny stwierdził, że przedmiotem zaskarżenia nie była część uchwały nr 22, ale odrębna uchwała o ustaleniu dnia dywidendy, ponieważ w uchwale nr 22 zawarto w istocie dwie uchwały: w § 1 o podziale zysku, oraz w § 2 o ustaleniu (przesunięciu) dnia dywidendy, co oznacza, że bezprzedmiotowe byłyby poglądy co do możliwości zastosowania art. 58 § 3 k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego porządkiem obrad walnego zgromadzenia powinno być odrębnie objęte zarówno podjęcie uchwały o podziale zysku, jak i uchwały o przesunięciu dnia dywidendy, ponieważ w sposobie podziału zysku (art. 347 § 3 k.s.h.) nie mieści się ustalenie dnia dywidendy, które aktualizuje się dopiero po uprzednim przesądzeniu o przeznaczeniu zysku do podziału.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że naruszenie proceduralnych regulacji ustawowych, określających w art. 402 § 2 k.s.h. i art. 404 § 1 k.s.h. wymogi podejmowania uchwał, jest zaliczane do doniosłych uchybień z punktu widzenia treści podjętej uchwały, a to z uwagi na naruszenie minimum gwarancji ochrony dla akcjonariuszy mniejszościowych. Brak zamieszczenia w porządku obrad walnego zgromadzenia punktu w przedmiocie przesunięcia dnia dywidendy skutkowało zasadnością stwierdzenia nieważności uchwały w tym zakresie z mocy art. 425 § 2 k.s.h., uznał Sąd odwoławczy.

Skarga kasacyjna strony pozwanej, zaskarżająca wyrok w całości, oparta została na zarzutach mieszczących się w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej.

Skarżąca zarzuciła niewłaściwe zastosowanie art. 58 § 3 k.c., wskazując na wieloraką wadliwość różnych aspektów aktu subsumpcji tego przepisu. Zakwestionowała niewłaściwe zastosowanie art. 2 k.s.h., a w konsekwencji zastosowanie art. 58 § 3 k.c., w sytuacji istnienia wyczerpującego uregulowania w przepisach k.s.h. stwierdzenia nieważności uchwał. Zdaniem strony skarżącej, nie jest możliwe stosowanie art. 58 § 3 k.c. i stwierdzanie nieważności części uchwały dotkniętej, z mocy art. 425 § 1 k.s.h., inną sankcją niż nieważność bezwzględna, ponieważ skutkuje to rozstrzygnięciem przez Sąd o dniu dywidendy, co jest niedopuszczalną ingerencją Sądu w kompetencje walnego zgromadzenia. Strona pozwana kwestionuje też uznanie przez Sąd odrębności i autonomiczności uchwały o przesunięciu dnia dywidendy, uznając ten fragment uchwały za niemający autonomicznego charakteru, bo zawsze ściśle związany z postanowieniem o podziale zysku.

Wreszcie, niewłaściwe zastosowanie art. 58 § 3 k.c. uzasadnia pozwana Spółka tym, że w jej ocenie z okoliczności sprawy wynika, iż bez postanowienia o przesunięciu dnia dywidendy zaskarżona uchwała nie zostałaby podjęta, co sprzeciwiało się stwierdzeniu nieważności zaskarżonej uchwały w części.

Kolejna grupa zarzutów sformułowanych w skardze kasacyjnej dotyczy błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania następujących przepisów k.s.h.:

- art. 402 § 2 k.s.h. i art. 404 § 1 k.s.h. – wskutek przyjęcia, że punkt porządku obrad walnego zgromadzenia o powzięciu uchwały w sprawie podziału zysku nie obejmuje swym zakresem uchwały w przedmiocie ustalenia dnia dywidendy;
- art. 395 § 2 pkt 2 k.s.h. oraz art. 395 § 5 k.s.h. poprzez uznanie ich za źródło wymogu zawarcia w porządku obrad odrębnego punktu dotyczącego ustalenia dnia dywidendy, w sytuacji gdy jest on już objęty punktem porządku obrad o powzięciu uchwały o podziale zysku;
- art. 347 § 3 k.s.h. w następstwie błędnego przyjęcia, że nie świadczy on o tym, iż ustalenie dnia dywidendy mieści się już w punkcie porządku obrad dotyczącym powzięcia uchwały o podziale zysku;
- art. 348 § 2 k.s.h. w wyniku bezzasadnego rozróżnienia „ustalenia dnia dywidendy” i „przesunięcia dnia dywidendy” i w konsekwencji niezasadnego wniosku, że przesunięcie dnia dywidendy wymaga ujęcia w odrębnym punkcie porządku obrad;
- art. 425 § 1 k.s.h., ponieważ o niezasadności jego zastosowania świadczy to, że zarzucane naruszenie procedury podejmowania uchwał nie mogło mieć wpływu na przebieg walnego zgromadzenia, ani na treść zaskarżonej uchwały.

Strona skarżąca wniosła o łączne rozpoznanie niniejszej sprawy z pozostałymi z nią w związku innymi sprawami toczącymi się przed Sądem Najwyższym, a oznaczonymi sygnaturami: V CSK 294/11, V CSK 291/11 oraz II CSK 764/11.

Powód w obszernej odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o jej oddalenie w całości jako nieuzasadnionej oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, szczegółowo kwestionując zasadność poszczególnych zarzutów skargi kasacyjnej.

Z kolei interwenienci uboczni po stronie powodowej w swojej odpowiedzi na skargę kasacyjną wnieśli o oddalenie w całości skargi kasacyjnej jako nieuzasadnionej oraz o zasądzenie na ich rzecz od strony pozwanej kosztów

postępowania kasacyjnego. Sprzeciwili się zarzutom skargi kasacyjnej oraz poparli stanowisko powoda zawarte w jego odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zawarty w pkt. 6 skargi kasacyjnej pozwanej Spółki wniosek o łączne rozpoznanie innych spraw pozostających z nią w związku, a wymienionych w tym punkcie jako toczących się przed Sądem Najwyższym, stał się bezprzedmiotowy przed rozpoznaniem skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie. W sprawach wskazanych w pkt. 6 na str. 5 skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy wydał już wcześniej orzeczenia i tak: 1) w sprawie oznaczonej sygn. akt V CSK 291/11 wydany został wyrok z dnia 22 czerwca 2012 r., a także postanowienie z tej samej daty; 2) w sprawie oznaczonej sygn. akt V CSK 294/11 wydane zostało postanowienie z dnia 22 czerwca 2012 r.; 3) w sprawie oznaczonej sygn. akt II CSK 764/11 zapadło postanowienie z dnia 23 sierpnia 2012 r.

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie okazała się dopuszczalna, chociaż o wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie przesądziła wartość podana w skardze kasacyjnej przez pozwaną Spółkę. Zważyć bowiem należy, że wartość przedmiotu zaskarżenia limituje wskazana przez powoda wartość przedmiotu sporu, która, jeśli nie została sprawdzona przez Sąd pierwszej instancji, pozostaje aktualna także w postępowaniu kasacyjnym (v. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2012 r., sygn. akt II CSK 764/11, niepubl.). W niniejszej sprawie tak określona wartość przedmiotu zaskarżenia przekraczała minimalną kwotę określoną w art. 398² § 1 k.p.c. i przesądzającą o dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o prawa majątkowe.

Po merytorycznym rozpoznaniu skargi kasacyjnej strony pozwanej Sąd Najwyższy ocenił, że jest ona pozbawiona uzasadnionych podstaw, co skutkowało jej oddaleniem.

Oparcie skargi kasacyjnej na zarzutach mieszczących się wyłącznie w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej przesądza o tym, że oceny tych zarzutów należało dokonać z uwzględnieniem stabilnie ustalonego stanu faktycznego, przyjętego za podstawę orzekania przez Sąd drugiej instancji.

Rozbudowana lista wcześniej przytoczonych zarzutów pozwala na pogrupowanie ich w trzech płaszczyznach:

- 1) niedopuszczalności zastosowania art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h., do stwierdzenia nieważności zaskarżonej części uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki PGE z dnia 26 czerwca 2010 r. (k. 120 – 121);
- 2) błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania przepisów art. 395 § 2 pkt 2 k.s.h., art. 395 § 5, art. 402 § 2 k.s.h., art. 404 § 1 k.s.h. oraz art. 347 § 3 k.s.h. i art. 348 § 2 k.s.h. a uzasadnionych przez skarżącą brakiem potrzeby wskazywania w porządku obrad punktu o przesunięciu dnia dywidendy w razie objęcia tym porządkiem punktu przewidującego powzięcie uchwały o podziale zysku;
- 3) niezasadnego zastosowania art. 425 § 1 k.s.h. w sytuacji, gdy zarzucane naruszenie procedury podejmowania uchwał nie mogło mieć wpływu na przebieg walnego zgromadzenia ani na treść zaskarżonej uchwały.

Przechodząc do oceny zarzutów mieszczących się w ramach pierwszej z wymienionych płaszczyzn stwierdzić na wstępie należy, że w dniu 26 czerwca 2010 r. powzięta została jedna uchwała oznaczona nr 22, która w dwóch jej merytorycznych częściach poświęcona została nietożsamym przedmiotowo materiom, bo w § 1 dokonaniu podziału zysku, a w § 2 przesunięciu dnia dywidendy. O tym, że wola większości akcjonariuszy doprowadziła do podjęcia rozbudowanej, dwuczęściowej jednej uchwały przesądza okoliczność, że odbyło się nad jej projektem jedno głosowanie, w którym za przyjęciem w takim kształcie uchwały oraz przeciw niej oddano wskazaną szczegółowo w protokole liczbą głosów, przy równoczesnym braku głosów wstrzymujących się i nieważnych, co skutkowało podjęciem większością głosów skonstruowanej w taki sposób uchwały (k. 121 akt). Ponieważ z mocy art. 416 § 3 k.s.h. każda uchwała powinna być powzięta w drodze jawnego i imiennego głosowania oraz ogłoszona, przeto przeprowadzenie jednego aktu głosowania nad projektem nawet strukturalnie rozbudowanej uchwały nr 22 oznacza, że Walne Zgromadzenie podjęło jedną uchwałę, która składa się z części poświęconych dwóm odrębnym przedmiotowo materiom.

Przesądza to o zaktualizowaniu się potrzeby dokonania oceny postawionego w skardze zarzutu niedopuszczalności zastosowania art. 58 § 3 k.c., poprzedzonej

uprzednią oceną zarzutu niewłaściwego zastosowania art. 2 k.s.h. Dla jej dokonania nie jest niezbędne odniesienie się do charakteru prawnego sankcji wymienionej w art. 425 § 1 k.s.h., czego Sąd Najwyższy już dokonał w obszernym uzasadnieniu wyroku z dnia 4 grudnia 2009 r., III CSK 85/09, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 113. Podejmowanie uchwał przez Walne Zgromadzenie spółki akcyjnej jest niewątpliwie jednym z przejawów funkcjonowania spółki handlowej w rozumieniu art. 1 § 1 k.s.h. Ponieważ w zakresie tego przejawu funkcjonowania m.in. spółki akcyjnej nieuregulowano jednak *expressis verbis* w art. 425 § 1 k.s.h. możliwości domagania się stwierdzenia nieważności części uchwały walnego zgromadzenia, przeto spełniona została przesłanka będąca elementem hipotezy normy art. 2 k.s.h., co skutkuje potrzebą zastosowania przepisów Kodeksu cywilnego. Podnoszona przez stronę skarżącą okoliczność, że niewłaściwym jest stosowanie art. 58 § 3 k.c. do innych sankcji aniżeli bezwzględna nieważność czynności prawnych nie może odnieść zamierzonego skutku. Zważyć bowiem należy, że ustawodawca przewidział także i taką sytuację w art. 2 zd. drugie k.s.h., pozwalając w nim na odpowiednie stosowanie (bez wyłączeń) przepisów Kodeksu cywilnego, a więc także art. 58 § 3 k.c., jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej. Tymczasem właśnie natura stosunku prawnego handlowej spółki kapitałowej, wyrażająca się m.in. szczególnym charakterem sankcji dotyczącej uchwał walnego zgromadzenia powziętą sprzecznie z ustawą (art. 425 § 1 k.s.h.), uzasadnia zastosowanie art. 2 zd. drugie k.s.h., a w konsekwencji, na jego podstawie, odpowiednie zastosowanie art. 58 § 3 k.c., i to nawet w sytuacji, w której zastosowanie wprost art. 58 § 1 i 2 k.c. uznano za wykluczone, jak to przyjęto w powołanym wyżej judykacie Sądu Najwyższego. Dopuszczalność odpowiedniego zastosowania art. 58 § 3 k.c., z mocy art. 2 zd. drugie k.s.h., w odniesieniu do kwestionowania ważności części uchwał zgromadzenia obu kategorii spółek kapitałowych była już wcześniej zaaprobowana w orzecznictwie, także w sprawach wszczętych powództwem o uchylenie uchwały (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 2004 r., V CSK 452/03, niepubl.; z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 350/07, niepubl.). W powołanych judykatach stwierdzono wprost, że dopuszczalne jest zakwestionowanie części uchwały walnego zgromadzenia, w szczególności, gdy kwestionowane postanowienie

ma charakter autonomiczny i nie jest powiązane treściowo z pozostałymi postanowieniami tej samej uchwały.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny zasadnie zastosował odpowiednio art. 58 § 3 k.c., z mocy art. 2 zd. drugie k.s.h., w odniesieniu do części uchwały nr 22 poświęconej w jej § 2 przesunięciu dnia dywidendy, którego to przesunięcia dokonano na podstawie art. 348 § 2 zdanie trzecie i czwarte k.s.h.

Uznając za zasadną dopuszczalność odpowiedniego zastosowania art. 58 § 3 k.c., Sąd Apelacyjny wyczerpująco ocenił, na s. 17 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, wystąpienie przesłanek, o których mowa w tym przepisie, a pozwalających na uznanie za dotkniętą nieważnością tylko części uchwały, co skutkowało pozostaniem w mocy pozostałych jej części. Zarzut strony skarżącej, sprowadzający się do stwierdzenia, że z ustalonych okoliczności sprawy wynika, iż bez postanowienia dotyczącego przesunięcia dnia dywidendy uchwała nie zostałaby podjęta, stanowi niedopuszczalną w postępowaniu kasacyjnym, z mocy art. 393³ § 3 k.p.c., polemikę z dokonaną przez Sąd odwoławczy oceną materiału dowodowego.

Zarzut strony skarżącej niewystąpienia przesłanek wynikających z art. 58 § 3 k.c. pozostaje zresztą w wewnętrznej sprzeczności z uzasadnieniem zarzutu naruszenia art. 425 § 1 k.s.h., sprowadzającym się do stwierdzenia pozwanej Spółki, że naruszenie procedury podejmowania uchwał nie mogło mieć wpływu na treść zaskarżonej uchwały.

Pozbawione uzasadnionych podstaw okazały się również zarzuty błędnej wykładni art. 402 § 2 k.s.h. i niezasadnego zastosowania art. 404 § 1 k.s.h. I chociaż w piśmiennictwie podniesiono, że nie da się uniwersalnie określić szczegółowego porządku obrad, to jednak zasadnie uznał Sąd Apelacyjny, że ustawodawca w sposób szczególny traktuje przesunięcie dnia dywidendy na podstawie art. 348 § 2 zdanie drugie k.s.h., ponieważ stanowi ono wyjątek od ustawowej zasady, że dniem dywidendy wg. którego określa się krąg uprawnionych jest dzień powzięcia uchwały o podziale zysku (art. 348 § 2 zdanie pierwsze k.s.h.). Już ta okoliczność zasadnie przesądziła o trafności oceny Sądu Apelacyjnego, że podjęcie uchwały w przedmiocie przesunięcia dnia dywidendy wymaga objęcia tej kwestii szczegółowym porządkiem obrad.

W judykaturze zasadnie podkreślono (v. wyrok SN z dnia 14 maja 2009 r., I CSK 406/08, niepubl.), że ustawodawca słusznie sprzeciwia się możliwości podejmowania uchwał w sprawach, o których nieobecny na zgromadzeniu wspólnik nie wiedział, czemu służy właśnie ustawowy wymóg oznaczenia m.in. szczegółowego porządku obrad (art. 402 § 2 k.s.h.). Oznaczenie szczegółowego porządku obrad walnego zgromadzenia musi więc być na tyle dokładne, żeby jednoznacznie przesądzało o rzeczywistym przedmiocie obrad i umożliwiało realne przygotowanie się akcjonariuszy do merytorycznego udziału w dyskusji i do oceny projektów uchwał mających być poddanych pod głosowanie. Sporządzenie zatem porządku obrad uchybiającego tym wymogom wprowadza wspólników w błąd, uniemożliwiając albo bezzasadnie ograniczając im rzeczywistą realizację przysługujących im korporacyjnych uprawnień kontrolnych.

Ponadto w judykaturze podniesiono także, że celem art. 402 § 2 k.s.h. i związanego z nim art. 404 § 1 k.s.h. jest niedopuszczenie do prawnie skutecznego podjęcia uchwał, które mogłyby stanowić zaskoczenie dla akcjonariuszy. W konsekwencji, uchybienie wymogom wynikającym z art. 402 § 2 k.s.h. stanowi tego rodzaju naruszenie proceduralnej regulacji ustawowej, które zawsze jest doniosłe z punktu widzenia treści podjętej uchwały (v. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 r., II CSK 165/07, niepubl.).

W ocenie składu orzekającego w niniejszej sprawie, podjęcie uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad nie jest naruszeniem reguł proceduralnych, lecz jest zachowaniem jednoznacznie sprzecznym z ustawową normą imperatywną wyrażoną w art. 404 § 1 k.s.h. i przewidującą zakaz powzięcia w takiej sytuacji uchwały, o ile w stanie faktycznym sprawy nie wystąpiły ustawowe przesłanki uchylenia tego zakazu.

Przepis art. 404 § 1 k.s.h. jest wyraźnym źródłem ustawowego zakazu powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad, który to zakaz nie obowiązuje z woli ustawodawcy jedynie wówczas, gdy podczas podejmowania uchwały cały kapitał zakładowy był reprezentowany, a zarazem nikt z obecnych nie zgłosił sprzeciwu dotyczącego powzięcia uchwały. Brak wystąpienia choćby jednej z obu kumulatywnych przesłanek pozwalających na powzięcie w takiej sytuacji uchwały skutkuje obowiązywaniem stanowczego zakazu jej powzięcia.

Jego obowiązywanie z mocy art. 404 § 1 k.s.h. jest ponadto niezależne od wykonania, wynikającego z art. 402 § 2 zd. pierwsze k.s.h., obowiązku sporządzenia szczegółowego porządku obrad. Nie można bowiem wykluczyć i takiej sytuacji, w której został sporządzony bezspornie szczegółowy porządek obrad zwyczajnego walnego zgromadzenia, a mimo tego walne zgromadzenie powzięło uchwałę nieobjętą takim porządkiem obrad, który spełniał wszelkie wymogi wynikające z art. 402 § 2 zd. pierwsze k.s.h. Takie zachowanie również jest naruszeniem niezależnego samodzielnego zakazu wynikającego z art. 404 § 1 k.s.h., a zatem stanowi ono o powzięciu uchwały sprzecznie z ustawą w rozumieniu art. 425 § 1 k.s.h. O ile więc art. 402 § 2 zd. pierwsze k.s.h. można uznać za ustawowe źródło określenia reguły proceduralnej, o tyle takiego charakteru nie można przypisać normie zawartej w art. 404 § 1 k.s.h. Zawartego w niej ustawowego zakazu określonego zachowania się nie można bowiem utożsamiać z regułą li tylko proceduralną funkcjonowania walnego zgromadzenia.

Zarzuty błędnej wykładni art. 402 § 2 k.s.h. i niezasadnego zastosowania art. 404 § 1 k.s.h. okazały się więc chybione.

Sąd Najwyższy nie uznał również za trafny zarzutu błędnej wykładni art. 395 § 2 pkt 2 k.s.h. oraz art. 395 § 5 k.s.h., uzasadnionego w skardze kasacyjnej przyjęciem przez Sąd możliwości wywiedzenia z tych przepisów wymogu zawarcia w porządku obrad odrębnego punktu dotyczącego ustalenia dnia dywidendy. Tymczasem Sąd odwoławczy nie dokonał przypisywanej mu przez stronę skarżącą wykładni obu wymienionych ostatnio przepisów, a jedynie trafnie stwierdził (s. 22 uzasadnienia zaskarżonego wyroku), że przepis art. 395 § 2 pkt 2 k.s.h. nie przesądza o tym, iż jedynie „powzięcie uchwały o podziale zysku” powinno znaleźć się w porządku obrad walnego zgromadzenia, skoro w art. 395 § 5 k.s.h. przewidziano możliwość zamieszczenia w nim także innych spraw niż przewidziane w § 2 tego artykułu. Wykładnia dokonana przez Sąd Apelacyjny jest prawidłowa, ponieważ przepis art. 395 § 2 k.s.h. przewiduje jedynie minimalny, niezbędny zakres przedmiotu obrad zwyczajnego walnego zgromadzenia, nie czyniąc żadnych ograniczeń w razie konieczności jego poszerzenia w konkretnych okolicznościach sprawy, a więc z uwzględnieniem wynikającego

z art. 402 § 2 zd. pierwsze k.s.h., wymogu sporządzenia szczegółowego porządku obrad.

Sąd drugiej instancji nie dopuścił również zarzucanej mu przez stronę skarżącą błędnej wykładni art. 347 § 3 k.s.h. wskutek uznania, że przepis ten nie dostarcza argumentu przemawiającego za tezą forsowaną przez stronę skarżącą, iż w ramach punktu porządku obrad o podziale zysku *implicite* mieści się każdorazowo ustalenie dnia dywidendy.

Po pierwsze, przepis ten daje jedynie podstawę do zastrzeżenia w statucie innego sposobu podziału zysku, aniżeli przewidziany w §§ 1 i 2 tegoż artykułu 347 k.s.h., natomiast nie reguluje materii porządku obrad, bo o tym stanowi art. 402 § 2 k.s.h.

Ponadto rację ma Sąd drugiej instancji, że obligatoryjny element przedmiotu obrad każdego zwyczajnego walnego zgromadzenia, którym z mocy art. 395 § 2 pkt 2 musi być powzięcie uchwały o podziale zysku, wcale nie zawiera w sobie ustalenia dnia dywidendy.

Po pierwsze dokonanie podziału zysku wcale nie musi zawsze polegać na przeznaczeniu go na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. Natomiast nawet w razie dokonania uchwałą podziału zysku z przeznaczeniem go na wypłatę dywidendy akcjonariuszom, uprawnionymi do uzyskania dywidendy będą ci, którym przysługiwały akcje w dniu powzięcia tej uchwały o podziale zysku, bo wynika to wprost z ustawy (art. 348 § 2 zd. pierwsze k.s.h.), a więc bez konieczności podejmowania jakiegokolwiek uchwały w przedmiocie określenia dnia dywidendy. Uchwała walnego zgromadzenia o przesunięciu dnia dywidendy w stosunku do dnia powzięcia uchwały o podziale zysku może być natomiast podejmowana wówczas, gdy upoważnienie takie przewiduje statut spółki, a część akcjonariuszy zainteresowana jest modyfikacją kręgu beneficjentów dywidendy w stosunku do ich kręgu określonego na dzień powzięcia uchwały o podziale zysku. Tylko w tej ostatniej sytuacji powstaje konieczność uwzględnienia w szczegółowym porządku obrad zwyczajnego walnego zgromadzenia punktu w przedmiocie powzięcia uchwały o przesunięciu dnia dywidendy, a taka sytuacja wystąpiła właśnie w rozpoznawanej sprawie.

Z kolei zarzut błędnej wykładni art. 348 § 2 k.s.h., uzasadniony przez pozwaną bezzasadnym rozróżnieniem przez Sąd „ustalenia dnia dywidendy” i „przesunięcia dnia dywidendy”, okazał się również nietrafny. Przeciwnie, to Sąd Apelacyjny wskazał na s. 23 in fine oraz na s. 24 uzasadnienia zaskarżonego wyroku na pewne „zamieszanie pojęciowe” wprowadzone przez ustawodawcę w przepisie art. 348 § 2 k.s.h., z potrzebą którego to rozróżniania pojęć Sąd ten nie identyfikuje się. Ustawodawca rzeczywiście posługuje się w art. 348 § 2 k.s.h. pojęciami „określenie”, „wyznaczenie” i „przesunięcie” w odniesieniu do dnia dywidendy, natomiast pojęcia „ustala się” używa w tym przepisie jedynie w odniesieniu do listy akcjonariuszy, a nie do dnia dywidendy.

Podzielając krytyczną ocenę Sądu Apelacyjnego o „zamieszaniu pojęciowym”, będącym w art. 348 § 2 k.s.h. udziałem ustawodawcy uznać należy, że terminy „określenie”, „wyznaczenie” i „przesunięcie” odnoszą się wyłącznie do innego dnia dywidendy, aniżeli wyznaczony z woli ustawodawcy w art. 348 § 2 zdanie pierwsze k.s.h. na dzień powzięcia uchwały o podziale zysku. Dokonanie przez Sąd odwoławczy krytycznej oceny zastosowanej przez ustawodawcę techniki legislacyjnej nie świadczy o zasadności zarzutu strony skarżącej błędnej wykładni art. 348 § 2 k.s.h. przez Sąd Apelacyjny.

Wreszcie, jako pozbawiony uzasadnionych podstaw oceniony został zarzut niezasadnego zastosowania art. 425 § 1 k.s.h. w sytuacji, gdy zarzucane naruszenia procedury nie mogły, w ocenie strony skarżącej, mieć wpływu na przebieg obrad walnego zgromadzenia, ani na treść zaskarżonej uchwały, uwzględniając wynik głosowania i stanowisko prezentowane przez większościowych akcjonariuszy.

Po pierwsze, zarzut ten pozostaje w wewnętrznej sprzeczności z uzasadnieniem zarzutu naruszenia art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 425 § 1 k.s.h., w którym strona skarżąca wywodzi, że bez postanowienia dotyczącego dnia dywidendy zaskarżona uchwała nie zostałaby podjęta.

Po wtóre, uchybieniem o proceduralnym charakterze było niewątpliwie naruszenie art. 402 § 2 zd. pierwsze k.s.h. przez zaniechanie sporządzenia szczegółowego porządku obrad, które jednak judykatura kwalifikuje jako uchybienie

doniosłe, mające zawsze znaczenie z punktu widzenia treści podjętej uchwały (v. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 r., II CSK 165/07, niepubl.).

Natomiast za takie, a więc o proceduralnym jedynie charakterze nie można uznać uchybienia wymogowi określonemu w art. 404 § 1 k.s.h. Bezspornym jest, że zaskarżona część uchwały została powzięta w sprawie nie objętej porządkiem obrad, bo w nim niewymienionej, a mianowicie w sprawie przesunięcia dnia dywidendy. Powzięcie w tej części uchwały nastąpiło więc z naruszeniem ustawowego zakazu jej powzięcia wynikającego z art. 404 § 1 k.s.h., wobec braku w ustalonym stanie faktycznym przesłanek określonych tym przepisem i wyłączających obowiązywanie tego zakazu.

Uchwała w zaskarżonej przez powoda części została więc powzięta sprzecznie z art. 404 § 1 k.s.h., a wobec takiej jej sprzeczności z ustawą podlegała zaskarżeniu na mocy art. 425 § 1 k.s.h., ponieważ stan faktyczny sprawy odpowiadał elementom hipotezy normy prawnej zawartej w ostatnio wymienionym przepisie. W tej sytuacji zastosowanie art. 425 § 1 k.s.h. w ustalonym stanie faktycznym było prawidłowe, a zarzut wadliwej subsumpcji tego przepisu ocenić należało jako chybiony.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt 7 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).